

Ősz a tengerparton.

Írta: Sas Ede.

1.

Atengeren nincs egy redő,
Sima, fehér, holt szemfedő.
Leborul az este szárnya,
Úgy érzem, már nemsokára.

Sziklás parton üldögélek,
Nyugalom csak, amit kérek.
Nyugalom az örök ágyba' —
Úgy érzem, már nem sokára...

2.

Ó én hozzátok mindig hazajárok,
Ti játsz, pajkos, csillogó hullámok.
S látom, hogy mindig egyforma a képed:
Tenger, te vagy az örök-ifjú élet!

S hát én mi voltam és most mi vagyok?
Feleljetek rá, mormoló habok!
Zúg, zúg a tenger nyughataflan árja,
S csak várom, várom, mit felel reája?

S amint a parton eltűnődve álltam,
Ime: valami fölbukkant az árban,
Tört hajó roncsa... Nézem borus szemmel, —
Lám: kérdésemre megfelelt a tenger...

3.

Tudod, hogyan szeretnék
Meghalni, angyalom?
Déli tengerparton,
Fénylő esthajnalon.

Mikor a hunyó nap
Utolsó mosolyog...
Boldog lenne szivem,
Bárha végsőt dobog.

Akkor se néznék én
A lefűnő napra:
Szemem könnyben uszó
Orcádra tapadna.

Néznék rajongva,
Áhítattal telten,

9

S szememből szivedbe
Röppenne a lelkelem.

Hogy mint az üdvözült
Él a fényes égben:
Ártatlan szivedben
Emlékem úgy éljen...

Lásd, én így kívánom
Boldog elmulásom:
Hisz mindig a szived
Volt a mennyországom...

4.

Aesopus írt egy búsvidám mesét:
Repülni vágyott a tekenősbéka.
Meggérte a sást s az fölvitte őt:
Keringett véle vakmerő karéjba.

De jaj, mi történt? Elunta a sas:
S lepottyantá a hiú, balga békát.
Szomorú eset! ó, de én tudok
Ennél sokkal keservesebb egy példát.

Fiatalsas tört a magasba föl,
Mindig föllebb, föllebb ragadta vágya.
A nap felé, az örök fény felé —
De elbágyadt, de gyöngye volt a szárnya.

Tragédiáját búsan zengte el
Fakó bajtársa, csüggedő poéta...
Mert szomorúbb nincs, mintha lezuhan
A szárnysegeft sas, mint a hitvány béka...

5.

Csillagok az égen
S lenn a víztükörén,
Tündöklő mennyország
Fénye borul fölém.

Hová left az éjnek
Bús feketesége?
Tán szivembe szállott
Minden sötétsége?

6.

Indulóban büszke gályá —
Mesés, kincses Indiákra —
Amott ring egy kicsi sajka,
Csöndes, jámbor halász hajtja.

10

Büszke hajó száll, messze száll —
Lázás szívem utána fáj...
Jámbor kicsi halászbárka
Ha tanítasz lemondásra?

7.
Egyre dühögőbb, egyre dörgőbb
A félelmes hullám moraj,
Siessünk biztos menedékre!
Már szárnyát bontja a vihar.

Hajdanta bezzeg nem futottam,
Ha szárnyát bontott a vihar.
Dacos homlokkal szembeszálltam
Kedvemre volt e harcizaj!

Ma fészkem rejtekébe bújok
Ha csak szellőcske közeleg.
S megreszketek, ha látok egy-egy
Letépett, sárga levelet...

8.
Azuros ég, színes vizek,
Kék habok közt babérsziget,
Hová vágyaim szárnya vitt —
Mért nem fogadtok most is itt?

E szürke sűrű ködlepel
Minden bűbájt miért lep el?
Hát a merre már én járok:
Mindenüft csak őszf talállok?

Ah! szinte el sem hihetem:
Mit zúg a megtört hab nekem?
Ha nem szivedben viseled:
Sehol a tavaszt nem leled...

9.
Hullám-hullámra zúg a partra,
Mint ádá, ostromló sereg.
Ezernyi kérdés ostromolja
Vívódó, fájó lelkemet.

A hullám megtörik a szirten,
S elmoszák új, meg új habok.
... Mért is születtem a világra,
Ha csak mulandó hab vagyok?

Dukai Takács Judit.

(1795—1836.)

Írta: Pintér Jenő.

Idestova már száz éve annak, hogy Kazinczy és barátai Magyarország első költőnőjévé avatták Dukai Takács Juditot, a „barna-fürtű istennét.“ Takács Judit emlékét érdemes megújítani. Judit egy vasmegyei gazdag föld-birtokos gyermeke volt; előkelő, művelt nemes kisasszony. Korán elhunyt édes anyja helyett ő vezette a dukai Takács-házat. Ügyelt a belső cselédségre, fogadta a vendégeket, süttő-főzött, kézimunkázott, kertészkedett, szőtt-főtt, zongorázott, énekelt, olvasgatott és verselt. Költeményei kézzől-kézre jártak. Csodálónak serege egyre jobban növekedett. A bálokon és szüreteken ünnepelték.

Íróink mihamar tudomást vettek költői próbálkozásairól. Mikor Döbrentei Gábor 1814-ben irodalmi körútra indult, Dukára is betért Judit édes atyjához. Az ismeretlen író-vendéget nagy örömmel fogadták; Döbrentei meg, nem győzött eleget gyönyörködni a kedves megjelenésű tizenkilenc éves hajadonban. „Halhatatlanná leendő leány ez,“ írta Kazinczynak, „ha úgy, amint kell, kultiválódik. Hazai kötelességemnek nézem segíteni s messziről is fogom tenni. Most Klopstockot, Salist, Louisét, Ossiant akarom neki megküldeni.“ Kazinczy nagyon megörült az új poétának s szép levelet intézett Dukára. „Ne rettegje a kisasszony,“ írta többek közt, „azt a vádat, hogy amely lány verset ír, nem lehet jó feleség, jó anya, jó asszonya a háznak. Így ítél a közönséges ember mindég.“ Juditot boldoggá tette a nagynevű író biztatása s egyre nagyobb kedvvel készítette verseit.

Ügyszólván valamennyi: lírai költeménydal, óda, elégia. Megénekelte a magyar haza dicsőségét, a dunántúli tájak szépségeit, hűséges klavirját, kedves virágait, enyhe magányát, kínzó betegségét. Buzdította Magyarország nemes ifjúságát a franciák elleni harcra. Dicsőítő sorokat intézett Ferenc királyhoz, Ferdinánd főherceghez, gróf Festetics Györgyhöz, báró Wesselényi Miklóshoz és egyéb előkelőségekhez. Egyik románcos költemé-

